

Styre: Fakultetsstyret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet

Styresak: 31 / 2015

Møtedato: 16.06.2015

Dato: 08.06.2015

Arkivsaknr: 2014/5549-

NILSO

Høring på UiBs utkast til strategiplan 2016-2022

Det samfunnsvitenskapelige fakultet vil berømme UiB for å ha lagt frem et spennende utkast til ny strategi for perioden 2016-2022. De fire hoveddelene i strategien, *vi utforsker*, *vi utdanner*, *vi utvikler* og *vi utfordrer* fungerer som tydelige knagger og invitasjon til å utføre fremragende forskning, utdanning og formidling. Utkastet til strategi er et godt grunnlag for ambisiøse satsinger knyttet til forskning og utdanning ved Universitetet i Bergen.

Samfunnet møter en rekke store utfordringer som må løses med kunnskap fra ulike fagdisipliner. Utfordringer knyttet til klima og energiomstilling er et tydelig eksempel. Samfunnsvitenskapelige fag har en viktig rolle i å sette dagsorden, presentere analyser og bidra med løsninger og kritiske perspektiver på de store samfunnsutfordringene. De samfunnsvitenskapelige fagene har relevans på tvers av ulike tema og er sentrale for samarbeid på tvers av fakultetsgrenser.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet vil i sin høringsuttalelse legge vekt på tre hovedelementer i utkastet til strategi: 1) satsingen på klynger som virkemiddel, 2) status for utviklingsrelatert og global forskning og 3) tittel på strategiutkastet.

1) Satsingen på klynger som virkemiddel

Utkastet til strategi vektlegger større satsing på tverrfaglighet og samarbeid på tvers av fag- og fakultetsgrenser. Det samfunnsvitenskapelige fakultet er svært positiv til intensjonen om mer tverrfaglig samarbeid. I strategidokumentet står det at "Vi skal utvikle klynger for nyskapende forskning, utdanning og innovasjon". Fagmiljøene ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet påpeker at det imidlertid er uklart hvilken konsekvens slike klynger vil ha for den etablerte aktiviteten ved UiB.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet vil påpeke at UiB må opprettholde sterke fagdisipliner samtidig som faglig utvikling utforskes i skjæringspunkter mellom disipliner. Flere av instituttene ved fakultetet påpeker at klynger i betydning av fler- og tverrfaglig forskning vokser frem der det legges til rette for forskning av høy kvalitet og samarbeid. Intensjonen om høy kvalitet på aktiviteten ved UiB støttes av fagmiljøene ved fakultetet. Flere av instituttene påpeker at den beste forskningen kommer ut av fagmiljøer som får tilstrekkelige rammer for god disiplinbasert grunnforskning. I kombinasjon med gode mekanismer for å fremme fler- og tverrfaglig forskning vil det kunne etableres sterke fagmiljøer innen temaene som er identifisert som tema for klyngene. Klynger bør sees på som et mål og ikke som et forhåndsdefinert virkemiddel.

Utkastet til strategi sier at "UiB skal kjennetegnes av en sterk og langsiktig satsing på grunnforskning" og "utvikle breddeuniversitetets unike muligheter for faglig fordypning, mobilisering og samarbeid på tvers av faggrenser". Det samfunnsvitenskapelige vil påpeke at dette er viktige hensyn som må ivaretas i en situasjon der ressurser kanaliseres mot å bygge verdensledende miljøer. Forholdet mellom grunnmiljøene og kunnskapsklyngene bør vurderes med hensyn til risikoen for en svekkelse av grunnmiljøene og deres tradisjonelle

oppgaver innen grunnforskning, teori og metodeutvikling. Det etterlyses avklaring på hvor mye av satsingen på klynger som skal baseres på eksterne midler og hvor mye UiB selv vil kanalisere inn i denne satsingen på bekostning av eksisterende fagmiljøer.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet og instituttene stiller seg positive til at det i høringsutkastet legges opp til å satse tungt på klimaforskning ved UiB (det foreligger en egen høringsuttalelse fra *Arbeidsgruppen for klima og energiomstilling ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet*). Klima og energiomstilling er sentrale samfunnsutfordringer som krever høy forskningsinnsats, og UiB har flere ledende forskningsmiljø innen dette feltet. Samtidig blir det stadig mer prekært å forstå kulturelle, institusjonelle, politiske og økonomiske betingelser for klima og energiomstilling.

2) Status for utviklingsrelatert og global forskning

I evalueringen av utviklingsrelatert forskning påpekes det at UiB har forskningsaktivitet av høy kvalitet innen feltet, og at enkelte miljøer er i verdensklasse. Samtidig påpekte evalueringspanelet at det mangler en overordnet organisering av denne forskningen. Det er viktig å bruke fagevalueringen til å fortsette det gode arbeidet som er lagt ned i dette feltet. I utkastet til UiBs nye strategi nevnes ikke utviklingsrelatert forskning som en klynge. Flere av instituttene ved fakultetet uttrykker at den manglende konkretiseringen av fremtidig organisering av denne forskningen er uheldig. Det samfunnsvitenskapelige fakultet ser det som viktig at utviklingsorientert forskning videreføres som et viktig forskningsfelt ved UiB og at organiseringen av dette forbedres. Ett av instituttene foreslår at globalisering og utvikling defineres som et tverrfaglig satsingsområde og legges til viserektor for tverrfaglighet sitt ansvarsområde.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet ber om at det legges til rette for å styrke og koordinere satsingen på forskning på globale, sosiale og kulturelle endringer (global, social and cultural transitions).

3) Tittel på strategiutkastet

Tittelen på utkastet til ny strategi, *Hav – liv – samfunn* har som mål å profilere den vide kompetansen ved UiB samtidig som den prøver å spisse strategien mot hva UiB ønsker å profilere utad. Tittelen bør være faglig samlende og ikke splittende i forhold til fakulteter og institutter, samtidig som den bør angi en klar retning på UiBs satsing og profilering og plassere UiB innenfor den nasjonale og globale forskningsverdenen.

Forslaget *Hav – liv – samfunn* har flere svakheter og fanger ikke viktige særtrekk ved Bergen og Vestlandet. Hav representerer kun én side av den marine og maritime tradisjon på Vestlandet, men ikke Vestlandets særtrekk med fjorder og lokalsamfunn som i uminnelige tider har vært avhengig av det karakteristiske kystlandskapet. Tittelen sitt fokus på *Hav* utestenger viktige forskningsmiljø og nesten all samfunnsforskning, og tittelen utestenger implisitt all forskning om vann som ikke er hav.

Det samfunnsvitenskapelige fakultet vil foreslå en alternativ tittel som på samme måte som den foreslåtte tittelen skal fokusere på kompetanse og særegenheten ved UiB som kan profileres. Det alternative forslaget til tittel er *Vann, liv og samfunn*. Denne tittelen fanger inn Bergen/Vestlandets særtrekk. Det er Vestlandet som krysningspunkt mellom ferskvann og saltvann, mellom fosser/elver/breer/fjorder og sjø som både har gjort det til en turistmagnet, som har skapt den vestnorske industrien og i senere tid oppdrettsnæringen. Det er dette samspillet/ forbindelseslinjene mellom ferskvann og sjø, dvs. det er vannet (og ikke havet) - som gjør vår region til et spesielt sted i verden og som gir det identitet. Denne tittelen er inkluderende på grunn av at den også vil omfatte all klimaforskning.

Tilgang på vann er grunnleggende for alt liv, og moderne samfunn i mange deler av verden møter store utfordringer knyttet til vannforsyning. Gjennom tittelen *Vann, liv og samfunn* åpnes det for å inkludere problemstillinger som er sentrale for globale livsvilkår og for alle fagmiljøene ved UiB.

Den engelske formen *Water, life and society* lyder bra, og det originale forskningsmessige er nettopp den bevisste sammenbindingen av et fysisk element, det biologiske og det samfunnsmessige, og fokuset på samspillet og den gjensidige forbindelsen mellom disse tre nivåene. Tittelen vil kommunisere bra med både academia og samfunnet generelt og vise den nære relasjonen mellom universitetet og det som preger Vestlandet, og relasjonen mellom vann og samfunn.

Forslag til vedtak:

Styret ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet slutter seg til uttalelsen om forslaget til ny strategi for Universitetet i Bergen 2016-2022.

Knut Helland
dekan

Alette G. Mykkeltvedt
fakultetsdirektør

Vedlegg: uttalelser fra instituttene